

POROČILO O DELU ENTOMOLOŠKE SKUPINE NA MRT MAKOLE 2001

Kdo ve zakaj, ampak Haloze so zame že od nekdaj povezane najprej s »šmarnico«. Gotovo ni temu kriv del mojih korenin, izvirajočih iz tega območja, ampak bolj neustavljiva želja, da že končno enkrat poskusim to skrivnostno vinsko kapljico, ki je tesno povezana z neštetimi veselimi in še več žalostnimi haloškimi zgodbami. Povabilo na mladinski raziskovalni tabor v prestolnico Haloz – Makole – je zato razumljivo takoj padlo na plodna tla. No, šalo na stran, glavni razlog je bil seveda drugje. Končno se mi je namreč ponudila priložnost, da začnem spoznavati območje o katerem nisem dotlej vedel pravzaprav nič. Le to, da so tukaj na prisojnih legah še vedno ohranjeni ekstenzivni travniki, na katerih uspevajo divje orhideje, da tukaj ne manjka starih travniških sadovnjakov z bogatim ptičjim svetom ter da je skoraj že prislovična nerazvitost in revščina vsaj ponekod ustavila čas in človekovo uničevanje narave...

Tako se je torej zgodilo, da je v okviru Mladinskih raziskovalnih taborov Šmartno na Pohorju – Makole tokrat prvič delovala tudi majhna entomološka skupina. Med 1. in 8. julijem smo Franja Žišt, Darja Lušina, Matjaž Bedjanič in ostali priložnostno sodelujoči raziskovali žuželke v širši okolici Makol ter Poljčan, povzpeli pa smo se tudi na Boč, Plešivec in Donačko goro. Naše delo je temeljilo predvsem na raziskovanju kačjih pastirjev in kobilic, poleg tega pa smo se na kratko seznanili tudi z raznolikostjo nočnih metuljev.

V okviru odonatološkega dela smo obiskali ribnike v okolici Pečk, vodni zadrževalnik Medvedce, mrtvice pri Štatenbergu ter Varošu, reko Dravinjo, nekatere potoke v Halozah ter okolici Zg. Poljčan. Obdelali smo 16 lokalitet, na katerih smo zabeležili 31 vrst kačjih pastirjev. To je za vrhunec poletja razmeroma nizko število, resnici na ljubo pa je treba dodati, da so bile kačjepastirske vrste spričo zelo kislega vremena precej razredčene. Ob mlakah, ribnikih in potokih smo najpogosteje srečevali sinjega presličarja *Platycnemis pennipes* in pasastega kamenjaka *Calopteryx splendens*, ob stoječih vodah pa sta bila pogosta tudi travniški škratec *Coenagrion puella* in veliki spremljevalec *Anax imperator*. Med zanimivejšimi najdbami velja omeniti ogrože-

SLIKA 1: Ob majhnem potočku blizu Lovnika smo zabeležili oba studenčarja, ki živita na Štajerskem. Na sliki je povirni studenčar *Cordulegaster bidentata*, ki je uvrščen na rdeči seznam kačjih pastirjev Slovenije. (foto: M. Bedjanič)

nega kačjega potočnika *Ophiogomphus cecilia*, katerega preživetje je vezano na ohranjene procese rečne dinamike in prisotnost raznolikih struktur v reki Dravinji. Pri Varošu smo na bregu večjega tolmuna našli nekaj njegovih levov, nekoliko višje pa smo zabeležili še dva predstavnik družine porečnikov in sicer bledega peščenca *Onychogomphus forcipatus* in navadnega porečnika *Gomphus vulgatissimus*. V vodnem zadrževalniku Medvedce pri Sestrzah smo potrdili pojavljanje kritično ogroženega stasitega

ga kamenjaka *Sympterygus depressus*, ki navkljub naravovarstveno neprijaznemu intenzivnemu ribogojstvu tukaj očitno najde ugodne pogoje za razvoj. Najprijetneje so nas presenetili kamnolomi ob magistralni cesti blizu Lovnika, kjer smo v manjših mlakah in potoku zabeležili precej kačjih pastirjev in tudi drugih ogroženih živalskih vrst. Tako smo tukaj našli povirnega studenčarja *Cordulegaster bidentata* ter velikega studenčarja *Cordulegaster heros*, izmed dvoživk velja omeniti velikega alpskega pupka *Triturus carnifex*, ujeli pa smo tudi mlado kačo kobranko *Natrix tessellata*.

Poleg kačjih pastirjev smo se ukvarjali tudi z raziskovanjem favne kobilic, ki najpogosteje naseljujejo travnike, opuščene njive, vinograde in robove gozdov. Zbirali smo jih na območju Haloz, Boča in Donačke gore, kjer jih največ živi na suhih toplih travnikih z raznolikim rastlinjem, ki jih kmetje ne gnojijo in ki v začetku julija še niso pokošeni. Lovili smo jih s kečerjem in roko, nekaj smo jih tudi fotografirali. Kot Halozam pač pritiče smo kobilice omamili v alkoholu, nakar smo jih pod vplivom prijetnega

vonja skrbno opremili z vsemi podatki o lokaliteti ter shranili v zamrzovalniku. Zbranega materiala na taboru večinoma nismo določili do nivoja vrst, saj je determinacija pogosto zelo težavna.

V Sloveniji živi približno 140 vrst kobilic in tekom tabora smo na 23 lokalitetah zabeležili približno 25 vrst. Najpogostejša je bila drevesna zelena kobilica *Tettigonia viridissima*, ki se je zvečer oglašala tudi na smrekah ob našem baznem taboru. Na nepokošenih travnih pobočjih Haloz smo pogosto videvali nedorasle ličinke navadne bogomolke *Mantis religiosa*, ob nekaterih močvirjih in ribnikih pa smo našli komaj nekaj milimetrov velikega, a nadvse glasnega močvirskega murnčka *Pteronemobius heydeni*, ki je v Sloveniji redek in le slabo poznan. Špelca jama pod vrhom Boča ter rovi Šodergrabna pod Resenco so nas dodobra oblatili, vendar pa nagradili z jamskimi kobilicami *Troglophylus cavicola*, ki jim je povšeči temačno življenje v vhodnih delih jam.

Predzadnji večer tabora smo naše poznavanje žuželk izpopolnili še z nočnim lovom metuljev na Donački gori, ki ga je vodil mag. Matjaž Jež. Vzorčili smo na treh različnih mestih in skušali ugotoviti kvantitativne in kvalitativne razlike v zabeleženih vrstah, glede na mesto vzorčenja. Po številu osebkov in vrst je prednjačil bukov pragozd v bližini Rudijevega doma, medtem ko vzorčni mesti na bližnjem travniku in hrastovem gozdu tokrat nista povsem izpolnili pričakovanj. Skupno je bilo v eni noči zabeleženih preko 80 vrst nočnih metuljev, kar je, glede na preko 2000 v Sloveniji živečih vrst, na prvi pogled nizko število, kljub temu pa predstavlja sploh prvi prispevek k poznavanju favne nočnih metuljev krajinskega parka Donačka gora.

Zaradi razmeroma kratkega časa tabora in začetnega nepoznavanja terena smo seveda obdelali le manjši del okolice Makol in Haloz, vendar pa nas je čudovita kulturna krajina in še vedno ohranjena narava prijetno presenetila. Izvrstna vinska kapljica, omamno dišeča šmarnica, še boljša šolska kuhinja, prijetna družba ter nova spoznanja in vprašanja, pa so seveda pravi izziv za nadaljevanje dela v naslednjih letih.

(M. BEDJANIČ)